Kirkon työmarkkinalaitoksen lausunnon ohessa työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle toimitettiin Kirkkohallituksen lausunto koskien ehdotusta valmisteilla olevasta EU-direktiivistä lapsiin kohdistuvasta seksuaaliväkivallasta (U 14/2024 vp). Lausunnon keskeinen sisältö koski rippisalaisuutta
Lisätietona tuohon lausuntoon liittyen haluaisin nostaa esiin esimerkin toisesta EU-direktiivistä, joka koskee naisiin kohdistuvaa väkivaltaa (Hyväksytyt tekstit - Naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjuminen - Keskiviikko 24. huhtikuuta 2024 (europa.eu).

Tämän direktiivin pykälässä 33 todetaan seuraavaa:
(33) ...
Kun ammattihenkilöt ilmoittavat tällaisesta väkivallasta, jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että he eivät joudu vastuuseen salassapitovelvollisuuden rikkomisesta. Oikeudellinen ammattisalassapitovelvollisuus olisi kuitenkin suojattava perusoikeuskirjan 7 artiklan mukaisesti, koska se on perusteltua juristeille demokraattisessa yhteiskunnassa annetun perustavaa laatua olevan tehtävän vuoksi. **Jos kansallisessa lainsäädännössä niin säädetään, olisi suojattava myös rippisalaisuus tai vastaavat uskonnonvapauden turvaamiseksi sovellettavat periaatteet.** Ammattihenkilöiden mahdollisuus ilmoittaa tällaisesta väkivallasta ei myöskään vaikuta tiedotusvälineiden yhteydessä sovellettavien lähteiden luottamuksellisuutta koskevien kansallisten sääntöjen soveltamiseen.

Meidän kirkkomme – ja muidenkin kirkkojen - näkökulmasta olisi tärkeää, että vastaava rippisalaisuuden turvaava lausunto saataisiin mukaan myös nyt valmisteilla olevaan direktiiviin. Molemmat direktiivit sinänsä ovat mielestäni erittäin tärkeitä ja niiden sisältö hyvä.

Pekka Huokuna
Kansliapäällikkö

Pekka Huokuna
Kansliapäällikkö / Kanslichef
Kirkkohallitus / Kyrkostyrelse
PL 210, Eteläranta 8 / PB 210, Södra kajen 8
00131 HELSINKI / HELSINGFORS

Liite Kirkon työmarkkinalaitoksen lausunnon ohessa valiokunnalle toimitettu lausunto (8.5.2024)

7.5.2024

Asia Kirkkohallituksen lausunto Valtioneuvoston kirjelmästä U14/2024 vp

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle

Perustelut rippisalaisuuden säilyttämiseksi valmisteilla olevassa EU-direktiivissä

Muistion sivun 17 viimeisessä kappaleessa todetaan, että nykyinen lastensuojelulaki rajaa ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle rippiin tai sielunhoitoon liittyvät keskustelut. Muistion mukaan direktiiviehdotus ei sisällä tätä poikkeusta. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon näkökulmasta rippisalaisuuden ala on hyvin rajattu ja kyseinen poikkeus tulisi perustuslain 11 §:n turvaaman uskonnonvapauden näkökulmasta säilyttää.

Kirkkolain (652/2023) 7 luvun 9 §:ssä säädetty rippisalaisuudesta. Sen mukaan:

> *Yksityisessä ripissä tai muuten sielunhoidossa papille uskottua asiaa ei saa ilmaista eikä myöskään sitä henkilöä, joka papille on uskoutunut.*
>
> *Kun pappia kuullaan todistajana, hän ei saa ilmaista sitä, mitä yksityisessä ripissä tai sielunhoidossa on hänelle uskottu.*
>
> *Jos joku yksityisessä ripissä tai sielunhoidossa ilmaisee yleisen lain mukaan ilmiannettavan törkeän rikoksen olevan hankkeilla, papin on kehotettava häntä ilmoittamaan asiasta viranomaisille tai sille, jota vaara uhkaa. Jollei hän suostu siihen, papin on annettava asiasta viranomaisille tietoa sen verran kuin on mahdollista asianomaisen tulematta ilmi suoraan tai välillisesti.*
>
> *Mitä 1–3 momentissa säädetään papista, koskee myös lehtoria.*

Oikeudellisesti ripissä ja rippikeskustelussa on kyse uskonnon harjoittamisesta. Oikeus harjoittaa uskontoa on keskeinen ihmisoikeus, ja se on turvattu perustuslain 11 §:ssä ja uskonnonvapauslaissa. On siten ehdottoman tärkeää, että mahdollisuus luottamukselliseen rippiin ja sielunhoidolliseen keskusteluun säilyy myös jatkossa.

Rippisalaisuuspykälän 1 momentissa säädetään ehdottomasta vaitiolovelvollisuudesta yksityisessä ripissä ja sielunhoidossa. Ehdoton vaitiolo koskee sekä papille uskottua asiaa että hänelle uskoutuneen henkilöllisyyttä (*rippisalaisuus*). Vaitiolovelvollisuus säilyy henkilöllä, joka on eronnut pappisvirasta tai menettänyt pappisvirkansa, ja henkilöllä, joka on eronnut tai erotettu lehtorin virasta. Pappi tai lehtori ei todistajanakaan saa ilmaista hänelle uskottua asiaa tai uskoutunutta henkilöä. Vaitiolovelvollisuus koskee myös hallintomenettelyssä ja esitutkinnassa tapahtuvaa todistajana kuulemista. Sen sijaan lastensuojelulain mukainen ilmoitusvelvollisuus koskee myös pappia ja lehtoria silloin, jos hän on saanut tietoonsa lain mukaan ilmoitettavan seikan muussa tilanteessa.

Suomen ev.lut. kirkko
Ev. luth. kyrkan i Finland
Kirkkohallitus / Kyrkostyrelsen

Eteläranta 8 / Södra kajen 8
PL 210 / PB 210
00131 Helsinki / Helsingfors

vaihde / växel 09 18021
kirkkohallitus@evl.fi / kyrkostyrelsen@evl.fi
evl.fi

Y-tunnus / FO nummer 0118950-3
IBAN: FI47 8000 1000 0676 87
BIC: DABAFIHH

Säännöksen 3 momentissa säädetään puolestaan puuttumis- ja ilmoitusvelvollisuudesta. Papilla ja lehtorilla on yhtäältä vaitiolovelvollisuus menneisyydessä tapahtuneista asioista, mutta toisaalta velvollisuus ryhtyä toimiin suunnitteilla olevien rikosten estämiseksi ja mahdollisten uhrien suojelemiseksi.
Ensisijaisena puuttumiskeinona on henkilön taivuttaminen ilmoittamaan asiasta viranomaisille tai sille, jota vaara uhkaa. Papilla on siis velvollisuus kehottaa, rohkaista, tukea ja kannustaa asianomaista ilmoittamaan viranomaisille – tällöin puututaan hankkeilla olevaan rikokseen, mutta salaamisvelvollisuutta murtamatta. Ellei asianomainen suostu, papin on ilmoitettava asiasta viranomaisille hyvissä ajoin eli kun rikos on vielä estettävissä ja varovasti eli siten ettei papille uskoutunut tule suoraan tai välillisesti ilmi.

Rippisalaisuus velvoittaa siten salaamaan jo tapahtuneen, mutta sisältää samalla velvollisuuden puuttua niihin tekoihin ja viimekädessä myös ilmoittaa teoista, jotka ovat vielä estettävissä. Kun teon kohteena on lapsi, on luonnollista, että lapsen edun toteutuminen on tärkeää. Siten esimerkiksi piispainkokous on ohjeistanut, että ilmoituskynnys tulee olla matala ja epävarmoissa tilanteissa on tarkoituksenmukaisempaa tehdä lastensuojeluilmoitus kuin jättää se tekemättä.

Pekka Huokuna
Kansliapäällikkö

Pirjo Pihlaja
Kirkkoneuvos